

Народна банка Србије

Посебна дијагностичка испитивања банака 2015

Коначни резултати

Сектор за контролу пословања банака
18. децембар 2015. године

Садржај:

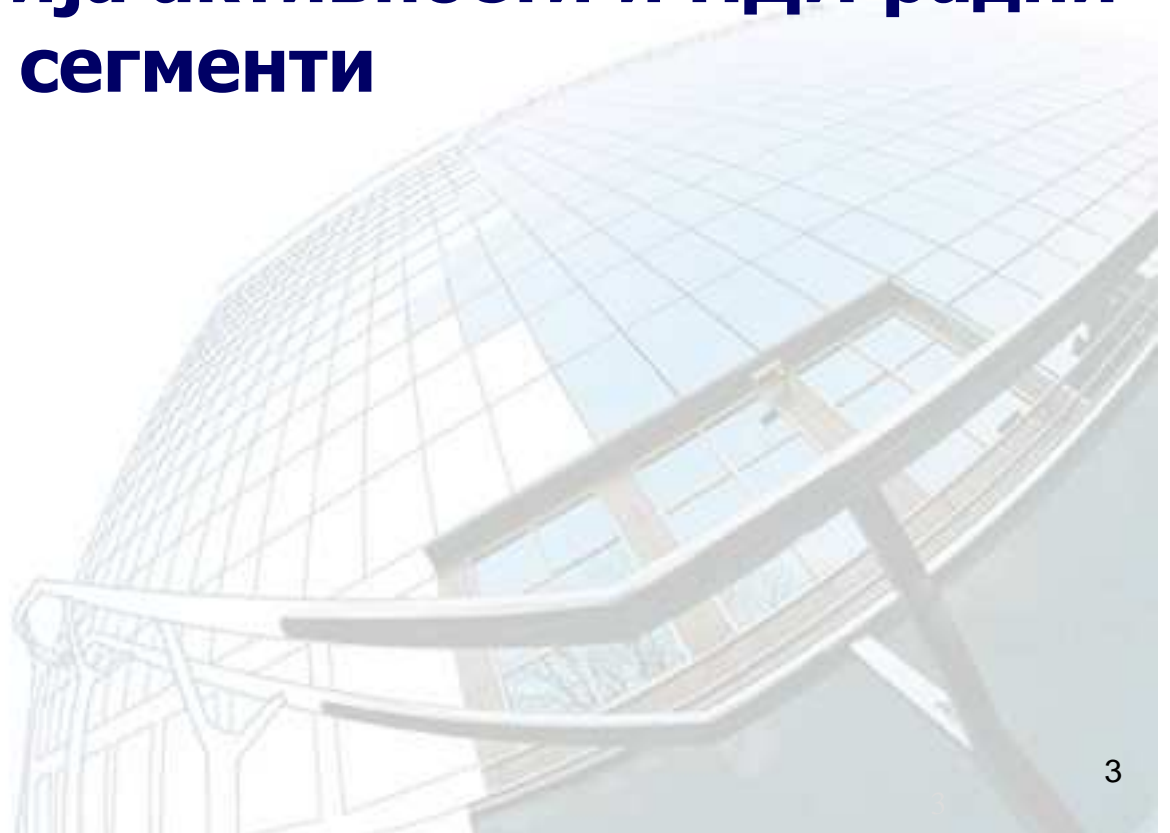
	Слајд
Обухват, хронологија активности и ПДИ радни сегменти	4-6
Кључни налази	8-13
Активности након дијагностика	15

Народна банка Србије

Обухват, хронологија активности и ПДИ радни сегменти

Комплексан и амбициозно конципиран пројекат први пут спроведен у домаћем банкарском систему

Обухват банака	<ul style="list-style-type: none">• 14 банака¹, које чине 88% активе банкарског сектора на дан 31. марта 2015;• Одабир банака заснован на системском значају, репрезентативности и ризику.
Фокус на ризични аспект	<ul style="list-style-type: none">• Кредитни ризик свих пласмана који се воде по амортизованој вредности у оквиру портфолија „добрих“ клијената (<i>performing</i>), проблематичних клијената (<i>non-performing</i>) и портфолија клијената са измењеним условима отплате услед финансијских тешкоћа (<i>forborne</i>);• Портфолио средстава стечених наплатом потраживања био је предмет анализе код оних банака где је оцењен као материјално значајан у складу с ПДИ критеријумима.
Обухват портфолија	<ul style="list-style-type: none">• Фокус је на корпоративним клијентима (правна лица укључујући велике изложености, лица повезана с банком и групе повезаних лица) и физичким лицима (изложености обезбеђене стамбеним непокретностима, МСП и остале тзв. мале изложености) на територији Републике Србије с пресечним датумом 31. март 2015.
Методолошке основе	<ul style="list-style-type: none">• Спроведене у складу са општеприхваћеним стандардима ревизије (<i>ISA</i>) и засновани на МСФИ и регулативи НБС;• Консултанти су били у обавези да прате методолошке смернице дате у техничком упутству (ПДИ приручник) и у другим пратећим документима (<i>FAQ</i>) и остале инструкције и појашњавајуће илустрације НБС).
Консултанти	<ul style="list-style-type: none">• Четири независна екстерна ревизора (<i>Deloitte, PWC, Ernst & Young</i> и <i>BDO</i>) оперативно су спровела рад на терену и анализирали кредитне фајлове клијената;• Додатних шест независних екстерних реномираних проценитељских кућа (<i>JLL, CBRE, Colliers, Danos, NAI Atrium</i> и <i>Coreside</i>) спровело је (ре)процене подобних непокретности у складу с методолошким захтевима међународно признатих стандарда процена².
Обим поступка	<ul style="list-style-type: none">• Више од 90 појединачних портфолија предмет анализе;• 1.870 корпоративних клијената анализирано детаљно (~10.700 партија);• Бројне пословне непокретности (<i>CRE</i>³) и више од 4.200 стамбених непокретности (ре)процењено или је њихова вредност анализирана у складу с ПДИ критеријумима.

1-Banca Intesa A.D. Belgrade, Komercijalna banka A.D. Belgrade, Unicredit Banka A.D. Belgrade, Raiffeisen Banka A.D. Belgrade, Societe Generale Banka Serbia A.D. Belgrade, Agroindustrijsko Komercijalna banka AIK Banka A.D. Beograd, Eurobanka A.D. Belgrade, Vojvodjanska banka A.D. Belgrade, Banka Postanska stedionica A.D. Belgrade, Hypo Alpe-Adria Banka A.D. Belgrade, Sberbanka Serbia A.D. Belgrade, Erste Bank A.D. Novi Sad, Alpha Bank Serbia A.D. Belgrade and Piraeus Bank A.D. Belgrade.

2-International Valuation Standards; 3-Зграде, земљиште, тржни центри, индустријске непокретности, складишта и сл.

Хронологија ПДИ активности

<p>1</p> <p>Иницијалне припреме</p> <p>(децембар 2014 – март 2015)</p>	<p>2</p> <p>Избор ревизора, усаглашавање приручника и приступа дијагностикама</p> <p>(април–јун 2015)</p>	<p>3</p> <p>Оперативни теренски рад (радни сегменти)</p> <p>(јул – средина октобра 2015)</p>	<p>4</p> <p>Извештавање, закључци и активности након ПДИ</p> <p>(средина октобра – децембар 2015)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • AQR компаративна анализа¹ • Консултације с ММФ-ом и другим кључним учесницима • Израда иницијалних концептуалних докумената² • Усклађивање приступа на основу ЕЦБ и других релевантних искустава • Покретање поступка избора консултаната³ 	<ul style="list-style-type: none"> • Завршетак одабира консултаната • Контактирање обухваћених банака (иницијални састанак) • Финалне консултације и усаглашавање с ММФ-ом и консултантима с циљем израде финалних ПДИ методолошких докумената • Верификација TOR-а и ПДИ приручника⁴ • Склапање уговора између банака и консултаната/проценитеља 	<ul style="list-style-type: none"> • Почетак рада на терену у вези са активностима пројекта • Девет радних сегмената⁵ 	<ul style="list-style-type: none"> • Достављање иницијалних прелиминарних извештаја (крај октобра) • Финални извештаји достављени НБС, а потом банкама (крај новембра) • Контактирање обухваћених банака (завршни састанак и презентација агреgirаних резултата) • Израда финалног агрегатног извештаја • Прелиминарни састанци с појединачним банкама

1-Видети [ECB 2014 and 2015](#), [Slovenia 2013](#), [Spain 2012](#), [Ireland 2011](#), [Greece 2011](#), [Cyprus 2012](#) and [Portugal 2012](#). 2-пројектни задатак и ПДИ приручник; 3-Поступак јавног избора ревизора са циљем одабира ревизора у складу са критеријумима за селекцију (нпр. капацитет, искуство у ЕЦБ провери квалитета, трошак). 4-ИО НБС одржан 15. маја 2015.; 5-PP&A – Policies, Processes and Accounting Review; LT&DIV – Loan tape and data integrity validation; Sampling; CFR- Credit file review; C&CREV-Collateral and Real Estate evaluation; POF-Projection of findings, Collective provisioning; SDS adjusted capital calculation; QA&PT – Quality Assurance and Progress Tracking

ПДИ радни сегменти

Народна банка Србије

Кључни налази

Резиме кључних налаза

ПДИ није идентификовао недостатак капитала ни за једну од 14 обухваћених банака...

Највећи квантитативни ефекат потиче из АКД¹ сегмента у висини од 349 милиона евра бруто (нето, након умањења за регулаторну резерву, ефекат износи 103 милиона евра)...

Проблематичне изложености, на ограниченом узорку, први пут сагледане применом поједностављене верзије свеобухватне дефиниције коју је објавила ЕБА ...

Одређени број квалитативних налаза идентификован и захтева додатне корективне активности банака...

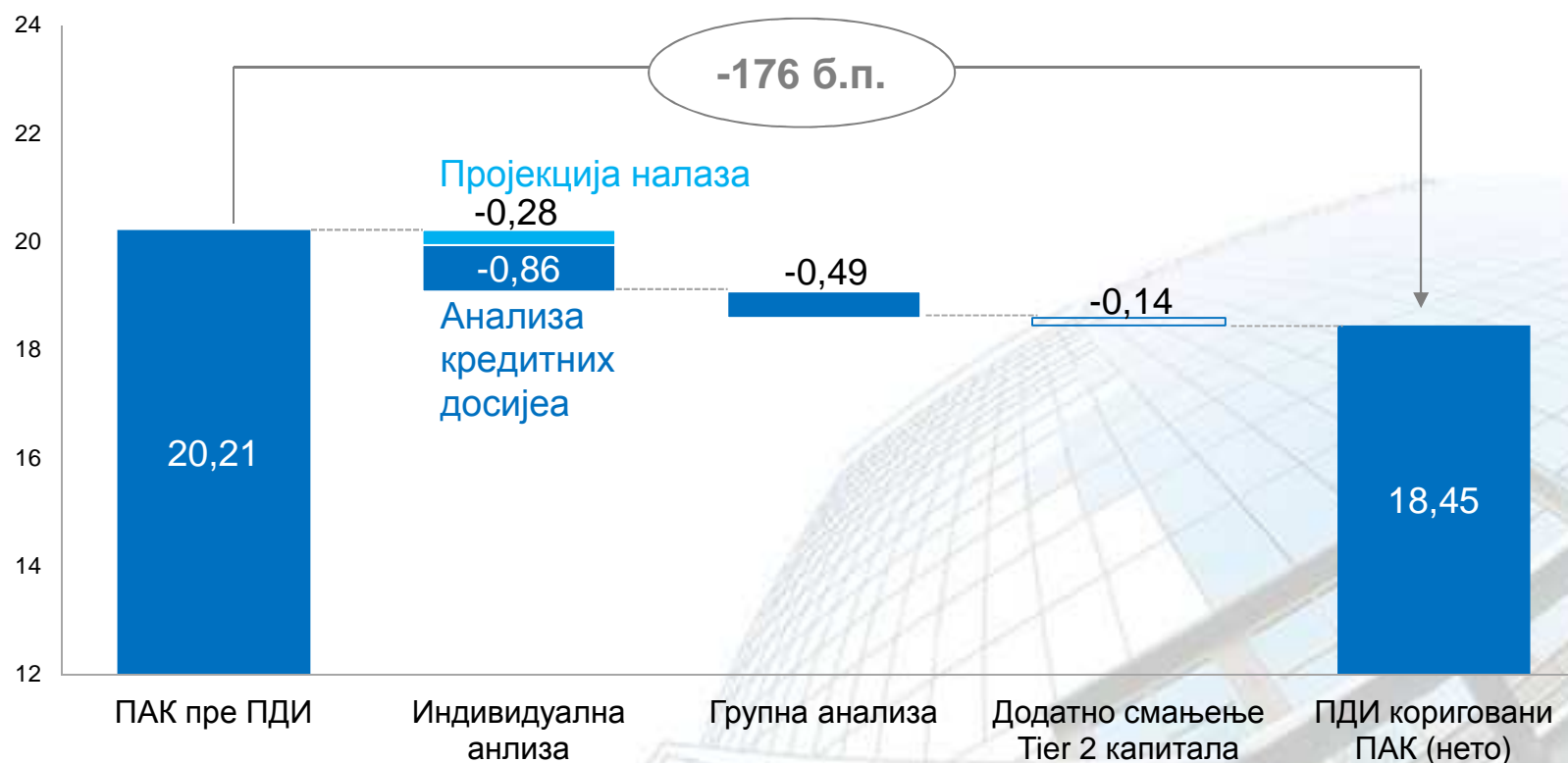
- Након нетирања ефеката повећања износа обезвређења за смањење износа регулаторне резерве за процењене губитке, нето ПДИ ефекат на капитал банака резултира у просечном пондерисаном смањењу ПАК-а у висини од 176 б.п. (смањење са 20,21% ПАК показатеља до 18,45% ПДИ коригованог ПАК-а).
- АКД идентификовала потребу за повећањем износа МСФИ обезвређења за 44%;
- Постојећи *gone²-concern NPE* дужници су кључни покретач додатног обезвређења у висини од 229 милиона евра (41 милион евра, након умањења регулаторне резерве);
- 184 корпоративна клијента (14,1% постојећих „добрих“ клијената) рекласификовани у *NPE* категорију у складу са ПДИ критеријумима, са укупним додатним обезвређењем у висини од 80 милиона евра (60 милиона евра, након умањења регулаторне резерве).
- На узорку корпоративних клијената утврђен износ од 2.602 милиона евра *NPE* изложености, што представља повећање у висини од 738 милиона евра у односу на иницијално означене клијенте пре рекласификација у фази анализе кредитних досијеа;
- НБС процењује ефекат рекласификација на укупан НПЛ ратио обухваћених банака у висини од 4,7 п.п. повећања (тј. повећање укупног показатеља НПЛ-а за 4,7 п.п. за 14 обухваћених банака – са 22,6% на 27,4%);
- НБС је користећи податке о утврђеним рекласификацијама проценила потенцијални ниво НПЛ показатеља у случају примене конзервативнијих критеријума идентификације проблематичних клијената³.
- Недостаци у погледу приступа финансијској анализи корпоративних клијената, као и у делу примене индикатора обезвређења;
- Недостаци у вези са индивидуалним и групним приступом утврђивања износа обезвређења;
- Недостаци у вези с применом признавања прихода од камата на обезвређене пласмане (тзв. *Unwinding* поступак);
- Проблеми са ИТ инфраструктуром и базама података колатерала.

1-Анализа кредитних досијеа; 2-Gone-concern дужник је онај код којег је ликвидација заложеног колатерала реалистичнија стратегија наплате у односу на очекивање наплате из оперативних готовинских токова, као што је случај код going-concern дужника. 3-дефинисани на начин да у раној фази укажу на могућност постојање објективног доказа обезвређења пласмана

Агрегатни утицај резултата ПДИ на капитал 1/2

Агрегатни утицај резултата ПДИ на ПАК по радним сегментима

(у %)

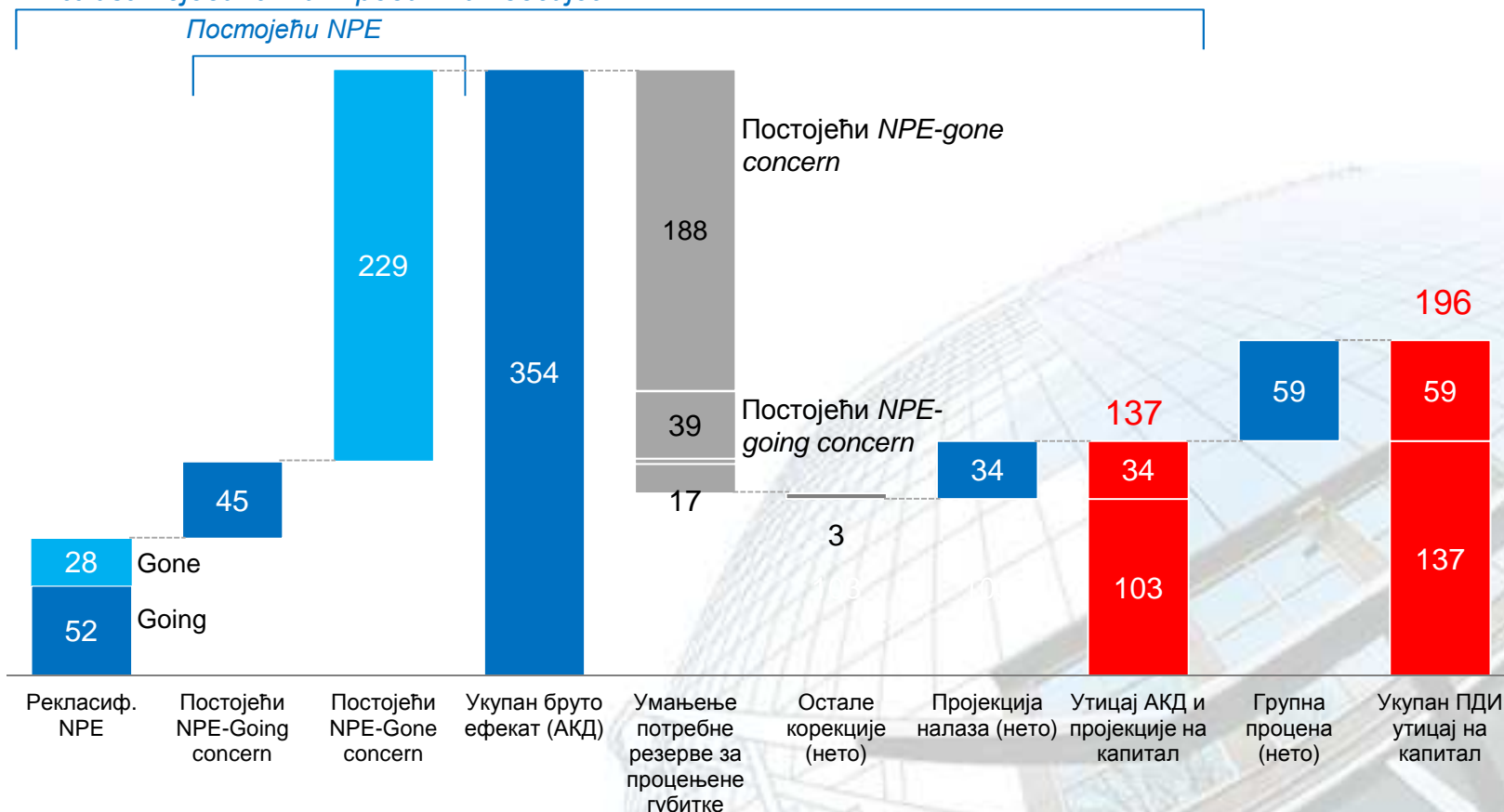

Напомена: Корекције које су овде приказане представљају укупан износ додатне исправке вредности и резервисања који је нетиран утврђеним смањењем потребне резерве за процењене губитке. Додатно, ПАК који је утврђен након ПДИ не укључује остварени нето добитак банака за први квартал 2015. године и није подразумевао обрачун износа активе пондерисане кредитним ризиком након извршених корекција који би довео до његовог смањења (како би се обезбедила изводљивост пројекта у дефинисаним роковима). На тај начин, утврђени утицај на ПАК обухваћених банака је обрачунат конзервативно, а што је у складу са природом самих дијагностика. Коначно, на овом графикону није посебно издвојена корекција износа капитала једне од обухваћених банака, као ни корекција извршена на портфолију средстава стечених наплатом потраживања код друге банке јер се не ради о материјално значајним износима посматрано у односу на укупне корекције (око 1 милион евра за сваку од обе наведених банака, односно ефекат износи око 1,6 базних поена).

Агрегатни утицај резултата ПДИ на капитал 2/2

Детаљан приказ укупног утицаја на капитал дат по компонентама (у милионима евра)

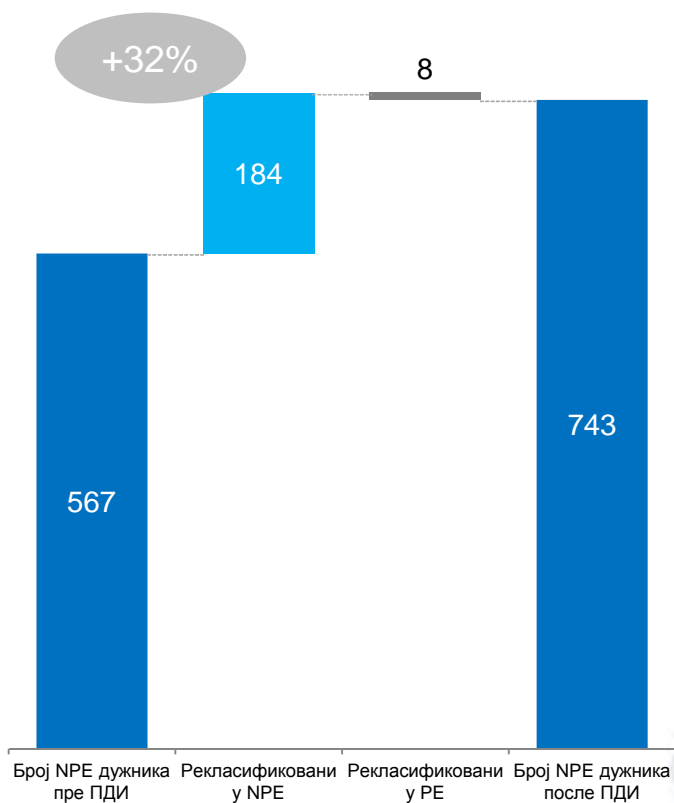
Анализа појединачних кредитних досијеа

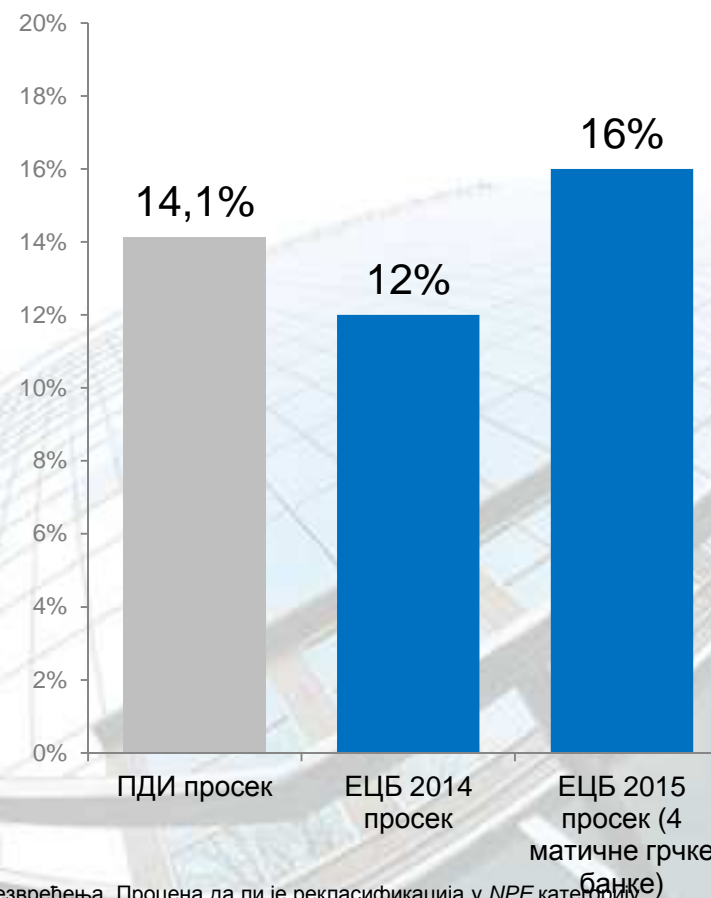
Напомена: Позиција *Остале корекције* укључује ефекат нето смањења индивидуално утврђеног износа обезвређења за оне изложености које је консултант рекласификовао са индивидуалне процене на процену на групном нивоу (износ који је приказан је нетиран за повећање потребне резерве за процењене губитке и дат је као негативан број). *Going-concern* дужник је онај код којег је ликвидација заложеног колатерала реалистичнија стратегија наплате у односу на очекивање наплате из оперативних готовинских токова, као што је случај код *going-concern* дужника. Бруто корекције у фази пројекције налаза износе 86 милиона евра, док бруто износ корекција на групној исправци износи 218 милиона евра.

Рекласификација потраживања у *NPE* статус

Рекласификације у АКД фази (број дужника)

Рекласификовани *NPE* (% иницијално „добрих“ дужника)

Напомена: У значајном броју случајева код дужника ће бити присутно више од једног индикатора обезвређења. Процена да ли је рекласификација у *NPE* категорију оправдана заснована је на холистичком сагледавању свих присутних индикатора који истовремено утичу на дужника (или групу лица). ПДИ приручник је дефинисао групу заједничких индикатора које нису нужно примењиве или усклађене с контекстом интерпретације МСФИ од стране банака. Рекласификације у *NPE* категорије које су засноване и на индикаторима банке се очекују да буду имплементиране након ПДИ. Међутим, рекласификације само услед примене НБС индикатора остављају простор за додатно расуђивање (у погледу прихватања рекласификација) обухваћених банака и њихових статутарних ревизора у периоду након ПДИ.

Проблематичне изложености (*NPE*)

NPL и *NPE* у ПДИ-у

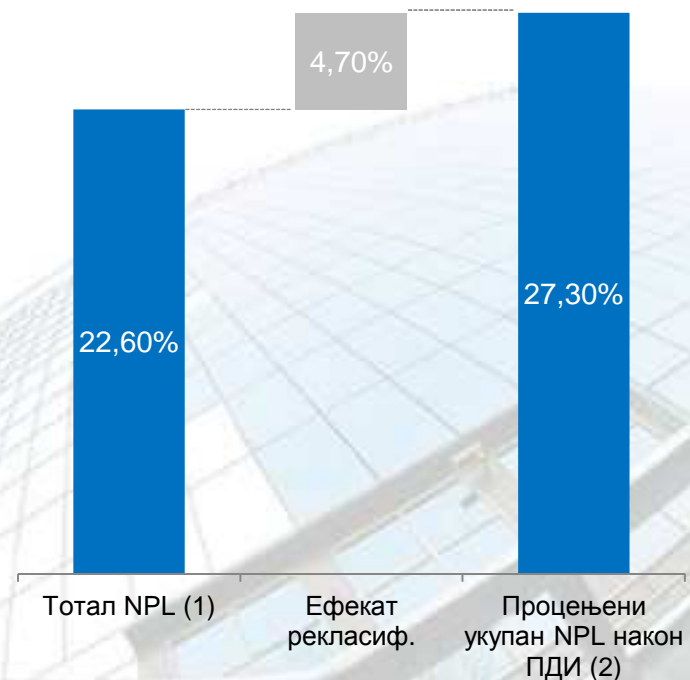
Кључне методолошке разлике

	<i>NPL</i> <i>Non-performing Loan</i>	<i>NPE</i> <i>Non-Performing Exposure</i>
Обухват	<ul style="list-style-type: none"> Партија * 	<ul style="list-style-type: none"> Дужник
Биланс стања	<ul style="list-style-type: none"> Кредити (+потраживања по основу камата и накнада) 	<ul style="list-style-type: none"> Све билансне изложености
Обухват ванбиланса	<ul style="list-style-type: none"> Не 	<ul style="list-style-type: none"> Да
Појам материјалности на нивоу дужника	<ul style="list-style-type: none"> Не 	<ul style="list-style-type: none"> Ако је више од 20% билансне изложености означено као <i>NPE</i>, цео дужник је <i>NPE</i>

* Иако постоји захтев у оквиру извештавања о *NPL*-у по којем уколико „... дужник касни мање од 90 дана, али је банка проценила да је способност дужника да отплати дуг погоршана и да је отплата дуга у пуном износу доведена у питање.“

Тотал *NPL* пре и после ПДИ

(процењене сразмере рекласификације)

1—Укупан *NPL* ратио за 14 банака обухваћених ПДИ пре поступка ПДИ (укључује и физичка лица и друге изложености) на дан 31. 3. 2015; 2- На постојећи ниво *NPL*-а бруто (3.155 милиона евра) додат износ билансне изложености рекласификованих дужника (649 милиона евра), а затим је ратио рекалкулисан.

Значај пруденцијалне регулативе

- **Очување стабилности финансијског система**
 - У поступку ПДИ потврђена је потреба за постојањем регулаторне резерве за процењене губитке, као и значај овог регулаторног приступа у домену одржавања стабилности појединачних финансијских институција и финансијског система у целини.
- **Амортизовање додатног износа обезвређења кроз регулаторну резерву за процењене губитке**
 - Услед специфичности прописа НБС, укупно утврђен износ додатне исправке вредности и резервисања у сва три наведена радна сегмента (ПДИ корекције) резултирао је истовременим смањењем потребне резерве за процењене губитке.
 - Значајно апсорбован утицај ПДИ корекција на капитал банака (умањење потребне резерве за процењене губитке је амортизовало око 70% повећања износа исправке вредности и резервисања).

Активности након дијагностика

Кључне активности након ПДИ

Финални ПДИ извештаји по банкама...

- Консултанти су доставили НБС појединачне извештаје по банкама;
- Додатно, НБС је проследила ове извештаје у целости обухваћеним банкама.

Питање недостатака које су консултанти утврдили у оквиру анализе интерних аката и процеса...

- Консултанти су идентификовали одређене квалитативне недостатке у интерним актима и процесима банака, осим квантитативних корекција које произлазе из различитих радних сегмената;
- Идентификација квалитативних недостатака је била пропраћена предлозима за унапређење затченог стања, као и означена нивоом приоритета у отклањању;
- Банке су у обавези да информишу НБС писменим путем у вези с њиховим виђењем квалитативних и квантитативних налаза из ПДИ до 21. децембра 2015. године;
- НБС је већ ступила у прелиминарне разговоре са обухваћеним банкама у вези са квалитативним и квантитативним налазима и сва идентификована питања¹ која остану неразрешена биће обухваћена уобичајеним регулаторним активностима НБС у наредном периоду (током супервизорског циклуса 2016. године).

Резултати ПДИ у дугорочнијем контексту...

- НБС намерава да искористи ПДИ како би усмерила банкарски сектор ка конзервативној интерпретацији и имплементацији захтева из МРС 39 (попут објављивања Супервизорских смерница за примену МРС 39²);
- Додатно, НБС намерава да искористи стечено искуство како би унапредила регулаторни оквир и супервизорски приступ³.

1-попут нпр. слабости у релевантним политикама и процедурама, укључујући и рачуноводствене политике за које се процени да нису у складу са духом и словом МСФИ, недостаци у risk management пракси и стандардима одобравања кредита, као и корекције услед неусклађености са пруденцијалном регулативом; 2-Видети детаљније на [Акциони план Народне банке Србије за спровођење Стратегије за решавање проблематичних кредита](#); 3-НБС ће настојати да искористи одређене методолошке аспекте ПДИ за потребе унапређења сопствених супервизорских процедура и поступака

Народна Банка Србије

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ
kontrola.banaka@nbs.rs

